

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A dopping fogalma, története és a doppingellenes tevékenység jogi szabályozása
a nemzetközi szintén**

Szerző:

dr. Németh Zsolt

Kézirat lezárva:

Pécs, 2024. január 31.

I. Bevezetés

A modern világ társadalmát többféle fogalommal jellemezhetjük. A XXI. század nyugati civilizációja számára megkerülhetetlen a globalizáció és az individualizáció jelensége, a demokrácia és a pluralizmus fogalma. Szinte minden nap hallunk a fenntartható fejlődésről, és a kultúrák sokféleségének elismeréséről. Korunk társadalomlélektani folyamatai között legszembetűnőbb az értékek átrendeződése. A társadalomtudósok megállapításai szerint társadalmunk alapvető jellemzője, hogy a növekedés és a fejlődés kiemelkedő értékévé vált. Ebben az egyén-központú társadalomban egyre erősebb az önmegvalósításra való törekvés.¹ Ezzel összefüggésben a mai ember számára az egyik legerősebb motiváció a teljesítménykényszer. Verseny folyik az iskolákban a jegyekért, az elit egyetemre való felvételért, a diplomáért, a jó fizetéssel kecsegtető munkahelyért. Még olyan tevékenységekben is versenyzünk, vagy versenyeztetünk másokat, melyek csupán szubjektív értékítéleteket fejeznek ki, hiszen mindenkinek mást jelent a legszebb nő vagy a legfinomabb étel. Ez a versenyzési vágy és teljesítménykényszer fokozottan jelentkezik a sportban, pontosabban a versenysportban, ahol a győzelem az elsődleges cél, ugyanakkor az eredmény is többnyire objektív módszerekkel mérhető. A győzelemhez azonban emberfeletti erőfeszítés szükséges, hiszen a korábbi rekordokat sorra döntik meg, s ahogyan telnek az évek, egyre „magasabban van a lécz”. A sportolók pedig egyre erősebbek, jobbak, gyorsabbak, a négy évvel ezelőtti eredmény már nem elég ahhoz, hogy idén is a dobogóra kerüljön valaki.

A sport világát közelről ismerem, több mint 25 évig az életem része volt a labdarúgás, már általános iskolásként kezdtem, végigjártam az ifjúsági bajnokságokat, a megyei válogatottban is szerepeltem és elmondhatom, hogy az életem egyik legfontosabb részeként tekintek a labdarúgásra. Az eltelt évtizedek alatt magam is tapasztaltam, hogy a pénz utáni hajsza és az eredmény elérésének szinte kényszeres akarása azt eredményezte, hogy a sportolók egyre inkább kitolják határaikat, sőt gyakran testi épségüket is veszélyeztetik annak érdekében, hogy a világ élvonalába kerüljenek. Ez pedig emberfeletti erőfeszítéseket igényel. Aki nem bírja felvenni a tempót, annak döntenie kell: marad a középszerűség homályában, vagy olyan eszközöket vesz igénybe, melyeket a teljesítményfokozás lehetőségeit kutató biokémia és a modern technika lehetővé tesz, de a fair play elve és vele karöltve

¹ Pikó Bettina: Kultúra, társadalom és lélektan. PSZI könyvek; Bp. Akadémiai Kiadó, 2003. 17-50. o.

a jog megengedhetetlennek tart.

Ebből a gondolatból indulnak ki a publikációm fő elméleti kérdésfeltevései: Milyen szempontok merülnek fel a teljesítményfokozó szerek használatával kapcsolatban? Vajon az eltérő szempontokból való közelítés eltérő válaszokhoz vezet? Összeegyeztethetők-e ezek az eltérő értelmezések? A fő kérdés, hogy megengedhető-e teljesítményfokozó szerek használata a jobb sporteredmény érdekében, vagy sem? Ha igen, akkor ennek milyen hatásaival számolhatunk? Ha nem, akkor hogyan történjen a tilalom következetes betartatása? Meddig mehetünk el a drogellenes tevékenység során? Hol húzódik a határ a megengedhető és a tilalmazható szerek és módszerek között? Ha tiltott magatartásnak minősítjük, akkor miért olyan nehéz ennek a tilalomnak a betartatása? Hiszen még az olyan rendkívüli nagy tehetségeknek tartott labdarugókról is, mint például Lionel Messi vagy Cristiano Ronaldo, bármikor kirobbanhat egy hír, hogy ők is használtak teljesítményfokozó szereket, csak mindeddig nem tudták kimutatni.

Álláspontom szerint ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása során megkerülhetetlen a jog, mint normatív eszköz. Ezért tartom fontosnak a drogellenes tevékenység jogi szabályainak tanulmányozását és mindannak a tevékenységnek az ismertetését, amelyet az államok a jogi normák keretében a versenysport erkölcsi értékének védelmében, a verseny tisztaságáért és a sportolók egészségének megőrzéséért tesznek.

A publikációmban a fentieket figyelembe véve, először is szeretném több szempontból megvizsgálni a dopping fogalmát, a használatától remélt előnyöket és a vele járó hátrányokat és szeretnék amellet érvelni, hogy az élet más területeihez hasonlóan, a sportban is a természetesség a legfontosabb, hiszen a mesterséges teljesítményfokozó szerek valójában többet ártanak, mint használnak. Ezt követően kitérek a jelenleg hatályban lévő Doppingellenes Világszervezet, más néven Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség, (a továbbiakban: WADA) által kiadott nemzetközi doppingerek és módszerek tiltó listájára, illetve a WADA tevékenységének vonatkozásában a Nemzetközi doppingellenes szabályzat Tesztelésre és vizsgálatokra vonatkozó nemzetközi szabványára. A dopping, mint jelenség vizsgálatánál nem lehet elmenni a teljesítményfokozó szerek használatának történeti előzményeinek a vizsgálata mellett, ebben a körben szeretnék megemlíteni néhány nevezetesebb dopping esetet is. Végül pedig áttekintem a doppingellenes tevékenység nemzetközi szabályozását,

és a nemzetközi egyezményeket, majd az írásomat a közelmúlt legérdekesebb doppingügyeivel és nemzetközi doppingellenes jogi szabályozás változásainak irányáival zárom.

Megkívánom említeni, hogy jelen írás főként - egy két hazai kivételtől eltekintve - a nemzetközi szintéren megvalósuló dopping ellenes intézkedéseket és jogi szabályozásokat tartalmazza a doppingról szóló történeti részen és érdekességeken, jogeseteken kívül, azonban a nemzetközi szabályozásokat szorosán követte a magyar jognak doppinggal kapcsolatos szabályozása is, melyről - annak nagy terjedelme miatt - egy külön publikációt, írást szeretnék készíteni a közeljövőben.

II. A dopping fogalma

1. A dopping definíciójának problémája

A Bakos-féle kéziszótár szerint² a dopping szó angol eredetű, jelentése: sportolók, versenylovak, képességének fokozása rövid időre, ajzószerrel segítségével. A doppingol szócikknél két jelentést is találunk:

1. ajzószerrel alkalmaz, nagyobb teljesítményre alkalmassá tenni igyekszik;
2. ösztökél, nagyobb teljesítményre ösztönöz, serkent.

A 2. jelentés alapján, tehát tág értelemben ide sorolható az általános pszichikai ösztönzés, serkentés is, írásomban azonban egyértelműen csak az 1. jelentést tartalommal foglalkozom, hiszen a materiális behatás nélküli, lelki ráhatással történő ösztönzésnek és ily módon történő teljesítményfokozásnak álláspontom szerint nincs különösebb jogi vonatkozása és ma már a köznyelv sem ilyen értelemben használja.

A kifejezés eredete a dél-afrikai xhosa törzs tagjainak rituális szertartásaihoz kapcsolódik. Az őslakosok a vallásos bódulat elérése érdekében, szertartásaikon egy felfokozott idegállapotot okozó, pálinkához hasonló, alkoholtartalmú italt ittak, melyet dop-nak neveztek. Ez a szó a brit gyarmatosítók közvetítésével a XIX. században került az angol nyelvbe, ahol kezdetben a lóversenyekkel kapcsolatban használták. Ebben az értelemben a lovak versenyképességének fokozását

² Bakos Ferenc Idegen szavak és kifejezések szótára. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1989.

jelentette ajzószer adásával. Később a dope főnévi értelemben kábítószer, ajzószer jelentett, illetve igeként „izgat”, „serkent” jelentésben volt ismeretes.³

A definíció az idők során változott, korunkban, elsősorban a sport területén a versenyképesség tiltott szerrel, vagy szerekkel való fokozását értjük doppingolás alatt. A hivatalos definíciók sajátossága, hogy az minősül doppingnak, amelyet nemzetközi egyezmények, vagy nemzeti jogszabályok, illetve sportszabályok annak minősítenek.

Ennek illusztrálására néhány definíció:

„Sportbeli dopping a gyógyszeratanilag osztályozott doppingerek, vagy doppingmódszerek sportolóknak, vagy sportolónőknek ezekkel való kezelését, vagy azoknak az általuk való használatát jelenti. A gyógyszeratanilag osztályozott doppingerek azokat a doppingereket és doppingmódszereket jelentik, amelyeket az illetékes nemzetközi sportszervezetek betiltottak, s amelyek a megfigyelő csoport által 11. cikk 1. b) bekezdés értelmében jóváhagyott listán szerepelnek”⁴

„A doppingolás definíció szerint egy vagy több a szabályzat 2.1-2.10 pontjaiban meghatározott doppingvétség megvalósulása.”⁵

„A doppinglista szerinti hatóanyagot tartalmazó teljesítményfokozó, vagy annak elfedését, illetve gyorsabb kiürülését elősegítő szer, készítmény, vagy élettani vegyület, továbbá az 1. melléklet szerinti módszer.”⁶

A korábban, 2021. július 7. napjáig hatályban lévő a doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 43/2011. (III. 23.) Korm. rendelet alapján a dopping az e rendeletben meghatározott tiltólista szerinti hatóanyagot tartalmazó teljesítményfokozó - vagy annak elfedését, illetve gyorsabb kiürítését elősegítő - szer, készítmény vagy élettani vegyület, továbbá módszer volt, azonban a jelenleg hatályban lévő a doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 363/2021. (VI. 28.) Kormány rendelet

³ Frenkl Róbert: Győzni mindenáron. Teljesítménykényszer - Gyógyszerfüggőség - Dopping Bp. Springer Tudományos Kiadó Kft, 2000. 130. o.

⁴ Európa Tanács: A mesterséges teljesítményfokozó szerek használata elleni egyezmény Strasbourg 1989.

⁵ WADA 2015. évi Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat, 1. cikk

⁶ Magyar Labdarúgó Szövetség Dopping Szabályzat 1. § a) pont

<http://dokumentumtar.mlsz.hu/file/dokumentumtar/3316/file/dopping-szabalyzat-2012-03-06.pdf>

1. § 1. pontja a doppingot nem, csak a doppingellenes tevékenységet definiálja: „doppingellenes oktatás és tájékoztatás, vizsgálateloszlási tervezés, nyilvántartott vizsgálati csoport gondozása, a sportoló biológiai útlevelének kezelése, teszt végzése, mintaelemzés szervezése, információgyűjtés és vizsgálat lefolytatása, gyógyászati célú mentességre (a továbbiakban: TUE) vonatkozó kérvény feldolgozása, eredménykezelés, doppingeljárás lefolytatása, a kiszabott következmények betartásának figyelemmel kísérése és a következmények betartatása, valamint doppingellenes szervezet által vagy annak nevében végzett minden egyéb doppingellenes tevékenység a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA) Nemzetközi Doppingellenes Szabályzatának (WADA Szabályzat) és a nemzetközi követelményeknek megfelelően,.”⁷

A fentiek szerint, a definíciók a jogi álláspontot tükrözik, mely szerint minden olyan fizikai és/vagy szer, vagy eljárás doppingnak minősül, melyet annak minősítenek, és mint ilyet, tiltanak. Ez a logika a büntetőjogra jellemző, hiszen annak egyik fő egyik alapelve a „nullum crimen sine lege” követelménye. A definíciós problémából következik a dopping elleni küzdelem nehézsége, mivel a különféle szerek előállítói mindig egy lépéssel a szabályozás előtt vannak, újabb és újabb szereket állítanak elő, melyeknek felismerése és felvétele a hivatalos listára időbe telik.

A doppingolás okainak meghatározásakor a bevezetőben említett teljesítménykényszer fogalmából indulhatunk ki. A teljesítménynövelés motivációja nem csak a sportolók világára jellemző. Diákok vizsga előtt különféle pszicho- farmatikumokkal igyekeznek növelni tanulási képességüket, testépítők anabolikus szteroidokkal próbálják emelni az edzés hatásfokát. A sportban azonban a teljesítmény növelése kettős haszonnal jár: orvosok, szakemberek, edzők és legfőképpen a gyógyszeripar hasznával, és a másik oldalon ott a sporteredménnyel elért haszon, mely erkölcsi és anyagi formában egyaránt megjelenik.⁸ A dopping pszichikai oka tehát a sportoló részéről egyfelől a sikeréhség, az erkölcsi elismerés utáni vágy, másfelől az anyagi elismerés iránti igény. A sportolók és edzőik felfedezték, hogy a doppingot nemcsak az edzés kiegészítésére, hanem helyette is lehet alkalmazni.⁹

Geipel Inez hasonlóan vélekedik, amikor a sport elüzletiesedésében látja a doppingolás egyik okát, hiszen az egyszerre szolgálja a gyógyszergyárak és a doppingszereket terjesztők érdekeit.¹⁰ A szerző

⁷ a doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 363/2021. (VI. 28.) Korm. rendelet 1. § 1. pont

⁸ Frenkl Róbert - Győzni Mindenáron, teljesítménykényszer, gyógyszerfüggés, dopping Budapest, 2000. 130. o.

⁹ Frenkl Róbert - Győzni Mindenáron, teljesítménykényszer, gyógyszerfüggés, dopping Budapest, 2000. 98. o.

¹⁰ Geipel, Inez: Dopping - A teljesítmény ára. Budapest, Corvina Kiadó, 2009. 23. o.

könyvében rámutat, hogy ezek az erős érdekek okozzák, hogy a doppingügyben évtizedek munkája is eredménytelennek bizonyult. A sportolók és testépítők köreiből a dopping szinonimájaként a „kocsz” elnevezés is gyakori, ez utalhat akár a nagy fűtőértékű tüzelőanyagra, akár a coke (kokacserje) növényből készült drogra.¹¹

1. A teljesítménynövelő szerek csoportosítása

Az első és alapvető megkülönböztetés a megengedett és a tiltott szerek elhatárolása, amely elsősorban az egészségkárosító hatás alapján történik. A tiltott teljesítménynövelő szerek és módszerek hatásmechanizmusuk alapján az alábbi csoportokba sorolhatók:

- A központi idegrendszert közvetlenül serkentő szerek, melyek késleltetik a fáradtságot és javítják az oxigénfelvevő képességet. (amfetamin származékok).
- Szív- és vérkeringési rendszert és a légzést közvetlenül serkentők (ephedrin, clenbuterol);
- Egyéb idegrendszeri izgatók (sztrichtin);
- A fájdalomérzet elnyomása érdekében alkalmazott, kábító fájdalomcsillapítók (opiátok, analgetikumok, morfiuszármazékok);
- Anabolikus szteroidok (nerobol);
- A szívfrekvencia csökkentését, illetve nyugalmi állapot előidéző béta blokkolók;
- Peptid hormonok (növekedési hormon, ACTH, STH, HCG);
- Vizeletet hígító diuretikumok, (Venecit), vizelethajtók (thiazidok, pl. furosemid)
- Vérdopping;
- Géndopping.¹²

Az első nyolc csoportba tartozó, fenti hatásokkal rendelkező szerek felismerése és azonosítása a dopping ellen küzdő szakemberek által folyamatosan történik. Vannak olyan vegyületek melyek a monitoring, azaz a megfigyelési programban vannak több hónapokig, akár évekig, majd átkerülnek a tiltott szerek listájába mert bebizonyosodik, hogy a sportolók meg nem engedett teljesítménynövelési

¹¹ Kedvesné dr. Kupai Krisztina: Teljesítményfokozás lehetséges és tiltott eszközei. https://eta.bibl.u-szeged.hu/1286/2/tananyag_teljesitmenyfokozas/www.igypk.hu/tamop13e/tananyag_html/tananyag_teljesitmenyfokozas/index-2.html

¹² Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. Jogelméleti Szemle 2005/2 <http://jesz.ajk.elte.hu/tar22.html>

céllal használják. Ilyen újdonságnak hatott régebben például a meldonium nevű vegyület, mely a gyógyászatban is használatos, a sportolók azonban a szervezet energia hasznosítását fokozó szerként használják, főként erő-sportágakban, és gyakran felfedezhető izomerő fokozására ajánlott étrend-kiegészítők összetevőjeként.

A doppingszerek előállítói és az ellenőrzést végzők közötti folytonos harcban új fegyvert jelentenek azok a szerek, melyek hosszabb ideig hatásosak, de csak rövid ideig mutatható ki jelenlétük a szervezetben. Ilyen a szteroidok csoportjába tartozó tetrahidrogesztridon (THG), mely gyors izomgyarapodást, fokozódó versenyképességet és agresszivitást okoz és csupán néhány napig mutatható ki, de hatása hónapokig tart

Bonyolultabb kérdés az ún. vérdopping eljárása, mivel nehezen lehet leleplezni. Ennek során a sportoló saját vérének juttatják vissza szervezetébe. Az eljárás lényege, hogy a vér levételekor az oxigénszállításért felelős vörös vérszöveteket (hemoglobint) külön választják és lefagyasztják, ezt követően, a fokozott igénybevétel előtt, transzfúzió útján visszajuttatják a versenyző szervezetébe. A vér oxigénszállító képességét ily módon megnövelve akár 10 %-kal is nőhet az izmok teljesítőképesége és ez a hatás több napig tart. A transzfúzióhoz alkalmazott vér többnyire a sportoló saját vére, de Tar cikkében utal arra, hogy egyes vélekedések szerint a Tour de France kerékpárosai számára idegen donorokat is alkalmaznak erre a célra, de ez a tény ellenőrizetlen.¹³ Egyébiránt a WADA szakemberei folyamatosan dolgoznak azon, hogy speciális teszttel kimutatható legyen a saját vérről történő doppingolás.

A géndopping a WADA meghatározása szerint „sejtek, gének, genetikai elemek alkalmazása, génexpresszió modulálás, nem terápiás alkalmazása, amely a sportoló teljesítményét növelheti. A géndopping tulajdonképpen a génterápia egyik formája. Amíg azonban a génterápiának terápiás célja a különböző genetikai hibák orvoslása, illetve az általuk okozott betegségek kiküszöbölése, addig a géndopping az egészséges sportolók teljesítményének fokozására szolgál.” Egyre több a bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a világklasszis atlétákban megtalálhatók bizonyos teljesítménynövelő gének. A hétszeres finn olimpiai bajnok sífutó, Eero Mäntyranta például mutációt hordozott az úgynevezett EPOR génjén, és ennek köszönhetően mintegy 25 százalékkal több vörösvérsejtet termelt, mint az

¹³ Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. Jogelméleti Szemle 2005/2
<http://jesz.ajk.elte.hu/tar22.html>

átlag. Ez a mutáció jelentős előnyt nyújtott Mäntyranta számára, mivel vére sokkal több oxigént szállított, mint a mutáció nélküli embereké.¹⁴

Jelenleg még nincs egyértelmű bizonyíték arra, hogy a géndopping elérte volna a versenysport világát, de azok az orvostudományi eredmények, melyek egyes izomsorvadásos betegségek gyógyítására irányulnak, arra utalnak, hogy ennek gyakorlati megvalósítása reális, vagy akár már meg is történt. A géndopping egyik módja lehet, hogy egy mesterséges vírus segítségével olyan gént, illetve DNS darabot juttatnak be, amely stimulálja az izomnövelő hormonok, vagy a hemoglobin termelését. Másik lehetőség, hogy magukat az emberi izmokat vagy izomsejteket alakítják át úgy, hogy azok maguk kezdik előállítani a teljesítménynövelő anyagokat saját maguk számára.¹⁵ A géndopping kockázatai és mellékhatásai jelenleg szinte felmérhetetlenek. A doppingellenes szervezetek folyamatosan dolgoznak az ily módon való teljesítményfokozás kimutathatóságán.

3. A WADA által kiadott nemzetközi doppingszerek és módszerek tiltó listája és azok csoportosítása

A WADA az alapján csoportosítja a doppingszereket és módszereket, hogy milyen időszakra terjed ki a tilalmuk, és hogy a tilalom hatálya minden sportra kiterjed-e, vagy csupán egyes sportágakra. A 2024. január 1. napjától hatályos WADA kódex alapján az alábbi csoportosítás állapítható meg:¹⁶

Tiltott szerek: Mindenkor (versenyen és versenyen kívül egyaránt) tiltottak:

- azok a szerek, melyeket az illetékes egészségügyi hatóságok humán használatra való alkalmazását nem engedélyezték, (állatgyógyászati szerek, engedély nélkül forgalomba hozott szerek),
- anabolikus szerek, (anabolikus szteroidok és más anabolikus szerek),
- peptid-hormonok, növekedési faktorok, rokonvegyületek és mimetikumok,
- béta -2- agonisták,
- hormon és metabolikus módosítók,
- vízajtók és maszkírozó anyagok.

¹⁴ Kedvesné dr. Kupai Krisztina: Teljesítményfokozás lehetsége és tiltott eszközei.

http://www.igypk.hu/tamop13e/tananyag_html/tananyag_teljesitmenyfokozas/323_gnmanipulci_gndopping.html

¹⁵ Szemesi Sándor: Nemzetközi és Európai Sportjog, Campus Kiadó, Debrecen, 2015. 53. o

¹⁶ <https://www.wada-ama.org/en> https://www.wada-ama.org/sites/default/files/2023-09/2024list_en_final_22_september_2023.pdf

Tiltott módszerek: Mindenkor (versenyen és versenyen kívül egyaránt) tiltottak:

- A vérbe és a vér alkotóelemeibe történő beavatkozás,
- Kémiai és fizikai beavatkozás (a levett doppingminták meghamisításának bármely módja)
- Géndopping

Versenyen tiltott szerek és módszerek

- stimulánsok,
- narkotikumok,
- kannabinoidok,
- glükokortikoidok.

Bizonyos sportágakban tiltott szerek:

- alkohol (etanol) (kizárólag verseny közben tiltott a repülősportokban, íjászatban, autóversenyen, karatében, motorversenyeken, motorcsónak versenyeken),
- béta-blokkolók (kizárólag **verseny közben** tiltott autóversenyen, billiárd és darts versenyen, a golfban, a síelésben, hódesházásban, továbbá **versenyen kívül is** tiltott az íjászat és a lövészet sportágakban).

A fentiek mellett léteznek megengedett teljesítményfokozó szerek is. Azokat az edzést kiegészítő, segítő, erősítő készítményeket, melyek erős biológiai hatású összetevőt nem tartalmaznak, és mellékhatásaik sem számottevőek, adjuváns szereknek nevezzük. Ezek hatásai közé tartozik, hogy lerövidítik a szervezet regenerálódásának idejét, ellensúlyozzák a szervezet energiavesztését, pótolják a vitaminokat, javítják a hypoxiatűrő képességet, azaz az oxigénhiányos állapotot, csökkentik az elektrolit-háztartás zavaraiából adódó nem kívánatos élettani elváltozásokat, javítják az izmok oxigénellátottságát és megelőzik az izomgörcsöket. Körültekintő használat mellett ezeket a hatásokat a szervezet károsítása nélkül biztosítják. Mindazonáltal a megengedett teljesítményfokozókat is célszerű orvosi ellenőrzés mellett alkalmazni.

Az adjuvánsok közé sorolhatók a különféle vitaminok, az ásványi anyagok (nátrium, kálium, kalcium, vas, jód, cink, mangán, szelén stb.) és az összetettebb táplálék-kiegészítők, melyek a vitaminok

mellett valamilyen tápanyagfajtát (szénhidrát, zsír, fehérje) és külön aminosavakat, ionokat is tartalmaznak. Az étrend- és táplálék- kiegészítők szedése azonban szintén problémákat rejthet magában, hiszen ezek forgalomba hozatalára, dopping szempontjából történő vizsgálatára vonatkozóan jelenleg nincs jogi szabályozás, számukról és összetételükről nincsenek pontos adatok, mivel egyes típusokra nézve még bejelentési kötelezettség sincs, tekintettel arra, hogy a gyártó a termék elnevezésével maga határozza meg a kategóriát, így könnyen kikerülheti a hatósági ellenőrzést. Emiatt előfordulhat ezeknek a szereknek a hamisítása, vagy doppingnak minősülő szerrel való beszennyezése is.¹⁷ Ehhez kapcsolódó érdekesség például, hogy a Magyar Antidopping Csoport régebben a 2015. februári közleményében kijelentette, hogy a magyar gyártmányú Béres cseppet sem ajánlja a sportolóknak, annak kobalttartalma miatt. A kobalt-klorid hexahidrát tiltólistára kerülését a 2014-es, Szociban zajlott doppingbotrány eredményezte, azonban sajnálatos módon a WADA mennyiségi határt nem jelölt meg listájában, annak ellenére, hogy a kobalt (bizonyos mennyiségben), az ivóvízben és egyes táplálékokban is előforduló, létfontosságú nyomelem.¹⁸

4. A teljesítményfokozó szerek alternatívái

Az alábbiakban az alternatíva szót pozitív és negatív értelemben egyaránt használni fogom. Pozitív értelemben a tiltott teljesítményfokozó szerek használata helyett olyan választási lehetőségeket szeretnék bemutatni, amely sem a sporterkölcst nem sértik, sem a sportoló egészségét nem károsítják. Negatív értelemben pedig szót ejtek azokról a speciális jelenségekről és esetekről, melyek álláspontom szerint meg nem engedhető, az egészséggel és a természetesség elvével össze nem egyeztethető alternatívákat jelentenek.

A doppingszerek megengedhető alternatíváját képezi a teljesítményfokozó sporttáplálkozás. Tihanyi a teljesítményfokozás tág értelemben vett fogalmába egyaránt beleérti a hosszú távú állóképesség terén nyújtott teljesítmény fokozásának javítására, valamint az izomtömeg és erő növelésére irányuló direkt teljesítményfokozást és a mentális hatásokra, a csont és izomintegritás támogatására, az immunrendszer támogatására, a szövet-helyreállításra és a gyógyulás segítésére irányuló az indirekt teljesítményfokozást.¹⁹ A teljesítményfokozó étrend kidolgozásának alapja az a több évtizedes

¹⁷ Hunado honlap, Közlemény: Táplálék kiegészítők https://www.antidopping.hu/Szakmai_anyagok/Kozlemeny-taplalek_kiegeszitok.html

¹⁸ Magyar Atlétikai Szövetség, <https://atletika.hu/hu/informaciok/2015/tiltolista-valtozas-beres-csepp>

¹⁹ Tihanyi András: teljesítményfokozó sporttáplálkozás. Bp. Krea-Fitt Kft. 2012.165.o.

tapasztalat, hogy a versenysportolók energiaszükséglete és tápanyagigénye életkortól, nemtől, sportágtól, egészségi állapottól, edzettségtől és időszaktól függően eltér az inaktív ember tápanyagigényétől, részben a nagyobb fizikai terhelés, részben az eltérő testtömeg miatt. A megfelelő étrend segít a sportoló testtömeg-szabályozásában és ergogén (teljesítményfokozó élettani hatású), míg az étrendi hibák negatívan befolyásolják ezeket. Fontos tehát az étrend egyénre szabása, ezért a sportolók szervezetének energiaszolgáltató folyamatait figyelembe véve, dietetikai és sportorvosi ismeretekre alapozva Tihanyi András részletesen kidolgozta a szénhidrátok, rostok, zsírok, fehérjék és aminosavak, vitaminok és ásványi anyagok és a folyadék megfelelő arányainak bevitelére épülő sporttáplálkozás tudományos rendszerét.²⁰ Álláspontom szerint ennek az ismeretrendszernek az alkalmazása a lehető legtermészetesebb alternatívát nyújtja a tiltott doppingszerek használatának elkerülésére.

A teljesítmény fokozásával összefüggésben a leginkább megosztó jelenségek a sportolók neméhez kapcsolódó kérdések. E körben három probléma is felmerülhet. Az első az ún. „crossdressing.” A hatvanas években derült ki, hogy egyes kelet-német sportolók valójában női ruhába öltözött férfiak voltak és nemük előnyös fizikai képességeit kihasználva értek el sikereket. A leghíresebb példa Dora Ratjen, aki a harmincas években indult női magasugróversenyeken, annak ellenére, hogy eredetileg Hermannként anyakönyvezték, és biológiai szempontból egyértelműen férfi volt. Az efféle csalások kivédésére a hatvanas évektől nem-vizsgálatot (szex-vizsgálatot) vezettek be.

Bonyolultabb eset, amikor a sportoló neme nem állapítható meg egyértelműen. Ilyen volt Stanisława Walasiewicz-é, aki 1932-ben Los Angelesben a 100 méteres női síkfutást nyerte és csak halála után derült ki, hogy részlegesen fejlett férfi nemi szervekkel is rendelkezett. A közelmúltban történt Caster Semenya dél-afrikai futó ügye, aki 2009-ben nyert a 800 méteres női síkfutásban. Erős izomzata és férfias külseje miatt a Nemzetközi Atlétikai Szövetség nem-vizsgálatot rendelt el nála, melyet csak évekkel később hoztak nyilvánosságra. Kiderült, hogy teste sokkal több férfihormont termel, mint egy átlagos nőé. Az ő esete alapján az atlétikai szövetség 2011. május 1-én hatályba léptette a hiperandrogenémia szabályt, melynek értelmében rajthoz állhatnak női versenyszámokban azok a versenyzők, akiknek a szervezete túlzott mértékben termeli a férfihormonokat (androgént), de ezek mennyisége nem haladja meg azt a szintet, amely egy férfi szervezetére jellemző. Azok az atléták is

²⁰ Tihanyi András: teljesítményfokozó sporttáplálkozás. Bp. Krea-Fitt Kft. 2012. 34-35. o. és 56-106.o.

indulhatnak a nők között, akiknek szervezetében termelődő androgén eléri a férfiakra jellemző mennyiségű androgént, de nekik bizonyítaniuk kell, hogy ebből nem származik előnyük.²¹

A harmadik eset a nem-váltás kérdése, vagyis azoké a sportolóké, akiknek nemét operációval megváltoztatták. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság 2004 óta engedélyezi a transzszexuális sportolók indulását az olimpián, amennyiben a versenyző hazai szövetsége hivatalosan is elismeri a nem-változtatást, és legalább két év eltelt a műtétet követő hormonkezelés után.

A doping tilalmának igencsak vitatható „alternatívája” a doping teljes liberalizációja. A liberalizáció mellett érvelők többek között azt hozzák fel, hogy a demokratikus társadalmakban többféle káros teljesítményfokozóhoz legalisan juthatnak hozzá az emberek, (energial, afrodisziákum, kávé) ezért ettől a jogtól demokratikus társadalom nem foszthatja meg a sportolókat sem. Az egyenlő esélyek kapcsán az is felvetődik, hogy éppenséggel a doping tilalma eredményez egyenlőtlen helyzetet, mivel igazán hatásos szerekhez csak a gazdagabb klubok és versenyzők juthatnak hozzá és az ellenőrzés terén is történhetnek kivételezések, igazságtalanságok, ezért az lenne igazságos, ha mindenki szabadon szedhetné a doppingszereket. Az is megfontolandó érv, hogy a doping elleni háború kilátástalan, eleve bukásra van ítélve, hiszen a doping-gyártók és terjesztők mindig megelőzik az ellene küzdőket, így ez a küzdelem csupán hiábavaló pénzkidobás. Ez az érvelés többnyire oda lyukad ki, hogy legjobb lenne lehetővé tenni a sportolóknak, hogy megfelelő tájékoztatás után és folyamatos orvosi ellenőrzés mellett szabadon döntsék el, milyen kockázatot hajlandóak vállalni a siker érdekében.

A doping elleni küzdelem egyik megoldásaként már az is felvetődött, hogy egyes doping-érzékeny sportágakat töröljenek az olimpiai versenyszámok közül. Frenkl szerint ez azért sem jelentene megoldást, mert valamilyen mértékben minden sportág fertőzött, így sorra törölhetnék a sportágakat.²² Egyetértek Frenkl véleményével, miszerint nincs más választásunk, mint a tilalom és a szigorú és következetes ellenőrzés. A sport ősi eszméjének, tisztaságának megóvása érdekében: „Mozgósítani kell a sport etikai, pedagógiai, humán érdekeit, megvédve az új nemzedéket a dopingveszélytől.”²³

²¹ Magyar Atlétikai Szövetség Új szabályt alkotott az IAAF <https://atletika.hu/en/node/2228>

²² Geipel 2009.31. o.

²³ Geipel 2009.42. o.

III. A teljesítménynövelő szerek használatának története, a doppingellenes jogi szabályozások fontossága

A doppingolás történetével többé-kevésbé párhuzamosan alakult a doppingellenes tevékenység története, azonban az utóbbihoz szorosabban kapcsolódó történeti tényeket a nemzetközi egyezményekről szóló részben veszem sorra.

A teljesítmény fokozásának vágya már az ókori sportban is megjelent, hiszen a rendszeres testedzés, a versengés a görög embereszmény fontos része volt. Maróti az ókori görög „doppingolásnak” három formáját írja le: „isteni származás”, „csodatévő” szerek és az „evés”, mint doppingyszer. A különleges teljesítményeket gyakran magyarázták egyes sportolók isteni származásával. A thasszoszi származású Theogenészre, aki ie. 480-ban az ökölvívást megnyerte, és több mint húsz éven át veretlen maradt, Heraklész félisten fiaként tekintettek, a rhodoszi Diagorasz ökölvívó bajnokról úgy tartották, hogy Hermésztől származik.²⁴

Az első olimpiák megrendezésének korszakában, az antik Görögországban az a hiedelem járta, hogy egyes állati vagy növényi eredetű szerek, vagy gombák kivonatának fogyasztása javítja a sportolók képességeit. Milón, a leghíresebb krotóni birkózó, a leírások szerint kakasok zúzójában lévő, babszem méretű kristályt, alectoriát fogyasztott, ezzel magyarázták legyőzhetetlenségét, hiszen egymást követően hat olimpiát nyert meg. Mások különféle növények főzetét (fokhagyma, mandragóra, vadkender), vagy egyes állatok szerveit, pl. kakasherét, bikaherét, vagy oroszlánszívet fogyasztottak bátorságuk és erejük növelése céljából.²⁵ Természetesen ezek csupán alaptalan hiedelmek, a tudomány megcáfolta, hogy valódi hatásuk lett volna.²⁶ Annak viszont tudományos alapja van, hogy a megfelelő táplálkozás a sporttevékenység szempontjából is hasznos lehet. Az ókori sportversenyek előtt ezért gyakran tartottak különféle diétákat, amelyek középpontjában elsősorban zöldségek, halak, és sajt fogyasztása állott, a nagy mennyiségű fehérjebevitelt az izomerő növelésére tartották alkalmasnak, és a füge nem csak afrodiziákumként állt nagy becsben, de sportteljesítmény-fokozó

²⁴ Maróti Egon: Dopping az ókorban? História 2001/1. 27.o.

²⁵ Szász Péter 2014: A doppingellenes szabályozás története, avagy az oroszlánszívtől a vérdoppingig <https://arsboni.hu/a-doppingellenes-szabalyozas-tortenete-avagy-az-oroszlanszivotol-a-verdoppingig/>

²⁶ Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. Jogelméleti Szemle 2005/2 <http://jesz.ajk.elte.hu/tar22.html>

hatást is tulajdonítottak neki. Bár egyes történeti források erre utalnak, összességében a táplálkozástudomány és az orvostudomány fejlettsége nem tette lehetővé, hogy a mai értelemben vett teljesítménynövelő doppingszereket használhattak volna az ókori sportolók.²⁷ Ennek ellenére az egyenlő esélyek megteremtésére való törekvés már megjelent, hiszen a verseny megkezdése előtt 4-6 héttel elkülönítették a versenyzőket, hogy efféle „csodaszerekkel” ne befolyásolhassák teljesítményüket. Az ókori rómaiak már szankcionálták is a tiltott teljesítményfokozást, büntették azokat a kocsis hajtókat, akik lovaiknak verseny előtt ajzószeret adtak.²⁸

A skandináv harcosok a butotens nevű anyaggal erősítették szervezetüket, amely feltehetően légyölő galócából készült. A tudatmódosító szer hatása alatt a harcosok magukat farkasnak vagy medvének képzeltek, farkasbőrben, farkasként vonítva harcoltak. A szer hatására erős düh töltötte el őket, amely megnövelte erejüket, és érzéketlenné tette őket a fájdalomra. Mások szerint a szertől epilepsziás rohamot kaptak, ezzel magyarázható az agresszív viselkedés.²⁹

A középkori feljegyzések szerint a lovagok csaták és lovagi tornák idején olyan szereket fogyasztottak, amelytől extázis-szerű állapotba kerültek, továbbá lovaiknak is adtak valamilyen készítményt, melytől agresszívvá váltak, harapták, rúgták az ellenséget.³⁰

Egyesek Abraham Wood-ot tekintik az első doppingolónak, aki 1807-ben ópiummal próbálta ébren tartani magát, s így nyerte meg a 24 órás angliai gyaloglóversenyt. A dopping története szempontjából nevezetesebb esemény volt azonban az 1896-as tragédia, mely rávilágított a mesterséges teljesítményfokozó szerek veszélyeire. Arthur Linton a Bordeaux-Párizs kerékpárversenyen doppingszer túladagolás miatt veszítette életét.³¹ Nála nagyobb szerencsével járt Thomas Hicks amerikai maraton futó, akinek edzője 1904-ben egy milligramm sztrichnint kevert a brandyjébe, majd hatástalannak ítélve azt, még egy milligrammot adott neki, ennek hatása alatt megnyerte a versenyt, ám a célba érve azonnal összerogyott. A harmadik milligramm valószínűleg végzett volna

²⁷ Maróti Egon: Dopping az ókorban? História 2001/1. 27. o.

²⁸ Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. Jogelméleti Szemle 2005/2 <http://jesz.ajk.elte.hu/tar22.html>

²⁹ Kedvesné dr. Kupai Krisztina: Teljesítményfokozás lehetséges és tiltott eszközei. https://eta.bibl.u-szeged.hu/1286/2/tananyag_teljesitmenyfokozas/www.jgypk.hu/tamop13e/tananyag_html/tananyag_teljesitmenyfokozas/index-2.html

³⁰ Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. Jogelméleti Szemle 2005/2 <http://jesz.ajk.elte.hu/tar22.html>

³¹ Tóth Nikolett Ágnes: A tisztességtelen verseny tilalma <http://real.mtak.hu/107482/>

vele.³²

Az első újkori olimpián, 1896-ban Athénban a versenyzők még szabadon fogyaszthattak különféle szereket, gyakori volt a sztrichnin injekciózás, a kokaintinktúra alkalmazása és a kis mennyiségű alkohol bevitele. Ezek használata először a kerékpársportban vált szokássá, ezzel függhet össze, hogy a nagy kerékpáros hagyományokkal rendelkező Franciaországban, Belgiumban és Olaszországban jelent meg először a szabályozás igénye. A Nemzetközi Amatőr Atlétikai Szövetség 1928-ban már tilalmazta a doppingszerek használatát, egy tiltólista közreadása mellett, de a tilalom ellenőrzés hiányában eredménytelen maradt.³³

A szerek alkalmazásának nagy lendületet adott a századfordulón a fecskendő és a gyógyszer szintetizálás feltalálása. A harmincas években fedezték fel a mesterséges hormonokat, így ezek is hamarosan a teljesítményfokozó szerek közé kerültek. A II. világháború idején terjedt el az ún. Hitler speed, (pervitin amfetamin származék) melyet a harcoló német katonáknak adtak, hogy csökkentse a fáradtságérzetet, és a fájdalom érzetét. A háború befejezésével azonban ezek a harcképességet fokozó szerek nem tűntek el, hanem a versenysportban kerültek felhasználásra.³⁴

Az ötvenes évek technikai vívmánya a televízió volt, melynek segítségével az egész világ figyelemmel kísérhette a sporteseményeket, és ez lendületet adott a televíziós reklámok terjedésének. A reklámpar hamarosan felismerte a sportban rejlő üzleti lehetőségeket, megindult a pénz áramlása a versenysport irányába és ez fordulatot hozott a versenyzéshez való viszonyulás terén. A játék öröme helyébe a pénz és a hírnév motiváló ereje lépett és a sportolók ettől kezdve mindent megtettek a győzelemért, a sport egyre inkább üzletté vált.³⁵

A szankció nélküli doppingtilalom már csaknem 40 éve létezett, amikor az 1960- as római olimpián ismét tragédia történt. Knud Jensen a kétülékes kerékpárverseny során hirtelen elvágódott járművével, magával rántva sporttársát, aki túlélte a balesetet, Jensen azonban a kórházba szállítás közben meghalt. Halálának okát először koponyatörésnek diagnosztizálták, de az eséshez

³² Dopping az olimpiákon 2012. http://mult-kor.hu/20120801_dopping_az_olimpiakon

³³ Kedvesné dr. Kupai Krisztina: Teljesítményfokozás lehetséges és tiltott eszközei. https://eta.bibl.u-szeged.hu/1286/2/tananyag_teljesitmenyfokozas/www.jgypk.hu/tamop13e/tananyag_html/tananyag_teljesitmenyfokozas/index-2.html

³⁴ Szász Péter 2014: A doppingellenes szabályozás története, avagy az oroszlánszívtől a vérdoppingig <https://arsboni.hu/a-doppingellenes-szabalyozas-tortenete-avagy-az-oroszlanszivtol-a-verdoppingig/>

³⁵ Frenkl Róbert: A sport belülről. Sportpropaganda. Budapest 1983. 29-34.o

nyilvánvalóan hozzájárult a nagy mennyiségű amfetamin, amit a verseny során használt.³⁶

A folyamat azonban megállíthatatlan volt, az élsportolók nemzetközi helyállását az egyes politikai rezsimek presztízskérdésként kezelték, így a hetvenes években a doppingolás a hatalom által irányított, szervezett tevékenységgé vált, különösen az orosz és a kelet-német sportvilágban.³⁷

1976 és 1988 között a kelet-német atléták több érmet nyertek, mint bármely más nemzet. "Egy óriási vegyipari kísérlet alanyai voltunk" - nyilatkozta Ines Geipel, aki világcsúcstartó futó volt. Az úszókat kislánykoruktól kedve férfi hormonokkal kezelték, az egyikük Heidi Krieger később a megnövekedett tesztoszteron szint miatti átalakulása miatt hivatalosan is nemet váltott, és mint Andreas Krieger tett tanúvallomást a berlini bíróságon a nevezetes NDK-s doppingperben.³⁸ A hetvenes évektől kezdve szinte minden olimpián és világversenyen volt doppingbotrány, az 1972-ben megrendezett Nyári Olimpián, az ellenőrzés során 2000 vizeletmintából kilenc esetben volt pozitív a doppingvizsgálat eredménye.

Az USA-val kapcsolatban is felmerült az a vád, hogy ilyen mértékű doppingolás állami irányítás és támogatás nélkül elképzelhetetlen.³⁹ A hetvenes évek végét, nyolcvanas évek elejét Frenkl találóan így jellemzi. „... az élsport soha nem hasonlított annyira színházhoz, mint ma. Az az igazán érdekes, ami a kulisszák mögött történik.”⁴⁰

A XX. század technikai és tudományos forradalma, különösen az orvostudomány és a gyógyszergyártás fejlődése azt hozta, hogy újabb és újabb szerek jelentek meg, melyek a központi idegrendszer, a szív, a vérkeringés vagy a hormonális rendszer működésén keresztül befolyásolják az izomtevékenységet, és ezáltal a teljesítményt. A 2000-es évek elején jelent meg a növekedési hormon (HGH) használata.⁴¹ A legújabb kor történései között a THG botrány érdemel említést. A BALCO laboratórium (Bay Area Laboratory Cooperative) 2003-ig rendszeresen látott el sportolókat a korábban kimutathatatlan,

³⁶ Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. Jogelméleti Szemle 2005/2 <http://jesz.ajk.elte.hu/tar22.html>

³⁷ Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. Jogelméleti Szemle 2005/2 <http://jesz.ajk.elte.hu/tar22.html>

³⁸ Pincési László: Beteges módon ellopták a gyerekkorunkat <https://www.origo.hu/sport/egyeni/20130509-beteges-modon-elloptak-a-gyerekkorunkat.html>

³⁹ Erdősi Zoltán: Sporttörténet. Csanádi Árpád Általános Iskola Középiskola és Pedagógiai Intézet, 2009. 47-53.o.

⁴⁰ Frenk Róbert: A sport belülről. Sportpropaganda, Budapest, 1983.

⁴¹ Kovács Tamás Attila, Szollás Erzsébet: Edzéstan alapok Budapest, Önkormányzati Minisztérium Sport Szakállamtitkárság 2008. 69-73.o.

tetrahydrogesztridon (THG) nevű készítménnyel. A botrány akkor kezdődött, amikor Trevor Graham atlétaedző névtelen levelet küldött egy doppinglabor vezetőjének, mellékelve egy injekciós tűt, melynek elemzését követően kiderült, hogy több amerikai atléta a THG segítségével volt folyamatosan az élvonalban.⁴²

A fentiekből kitűnik, hogy a tudomány és a technika fejlődésével párhuzamosan újabb és újabb szerek, anyagok és eljárások jelentek meg. Ezek káros hatásainak felismerése csak a felfedezést követő gyakorlati alkalmazás során vált ismertté, így a sportszabályozás is csak ezt követően tudott lépéseket tenni, tehát megállapítható, hogy a doppingellenes tevékenység a történelem során mindig egy lépéssel a doppingeszközök kifejlesztése után járt. A másik fontos tanulság, hogy a doppingeszköz-használatban komoly motiváló erő az élsportban lévő pénz, amely akár egészségük kockáztatására is ráveszi a sportolókat.

IV. A doppingellenes tevékenység a nemzetközi szinten és a nemzetközi egyezmények

Az első doppingellenes tiltakozás a versenysportban az 1908-as londoni maratonon történt, ennek indoka feltehetően nem annyira a csalás kiküszöbölése, hanem a sportolók egészségének védelme volt.⁴³

Az 1912-ben alakult Nemzetközi Atlétikai Szövetség (IAAF) 1928-ban, a világon elsőként egy tiltólistát fogalmazott meg, mely versenyen és verseny előtt is tiltott szernek minősítette a stimulánsokat, a tilalomhoz azonban nem társult szankció, így eredménytelen maradt. A dán kerékpározó Jensen halála után még hat évnek kellett eltelnie, hogy a sportszövetségek valódi lépést tegyenek a doppingolás ellen. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság 1962-ben, Moszkvában elfogadta a dopping elleni határozatot, de ez egy ideig csak elvi jelentőségű volt.⁴⁴

Nemzeti szintű törvényalkotás 1964-ben Franciaországban történt először, mely alapján büntetőjogi szankcióval fenyegették azt, aki meg nem engedett teljesítményfokozó szert használ, illetve

⁴² Tar Csaba: OT és THG, avagy a nagyhatalmak doppingháborúja, Semmelweis Egyetemi Újság 2008/2. szám

⁴³ Vanessa, Heggie, Sportsdoping Victorian style. <https://www.theguardian.com/science/blog/2012/jun/19/sports-doping-victorian-style>

⁴⁴ Nagy Zoltán: A dopping és a büntetőjog. Belügyi Szemle 1993/9 11-17.o.

doppingszert ad valakinek Egy évvel később a belgáknál is egy hasonló törvényt születt. ⁴⁵

1966-ban a Nemzetközi Kerékpáros-szövetség (UCI) és a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) bevezette a rendszeres teszteket, majd a Nemzetközi Olimpiai Bizottság is listázta a tiltott anyagokat és bevezette a sportolók doppingellenőrzését. Először az 1968-as mexikói olimpián vizsgálták a sportolókat, ekkor történt az első dopping miatti kizárás is. Az első megbízható teszteket 1974-re sikerült kifejleszteni, amelyek már kimutatták az anabolikus szteroidokat is. ⁴⁶

A hetvenes években azonban már óriási méretekben történt doppingolás, a doppingellenes küzdelemben ezért szükség volt egy mindent átfogó szervezetre, amely komolyabb nemzetközi fellépést képes megvalósítani. A NOB kezdeményezésére 1999-ben Lausanne-ban megalakult az első doppingellenes világszervezet a World Anti Doping Agency (WADA). A WADA feladata a doppingszerek beazonosítása, valamint a fair play szellemiségének megőrzése érdekében egy világszerte egységes program, szabályzat kidolgozása. Az első szabályzat 2003-ban, Koppenhágában született meg, ez az ún. WADA Kódex, mely 2004-ben lépett hatályba. Később hat alkalommal került módosításra: először 2009. januári hatállyal; másodjára 2011. januári hatállyal, harmadjára a neve Tesztelésre és vizsgálatokra vonatkozó nemzetközi szabványra (ISTI) változott, ami 2015. januártól volt hatályos, negyedjére 2017. januári hatállyal, ötödjére 2019. januári hatállyal, és hatodjára 2020 márciusában. Az aktualizált változatot a WADA Végrehajtó Bizottsága a 2019. november 7-én Katowicében tartott Nemzetközi sportdopping konferencián hagyta jóvá, és 2021. január 1-jétől hatályos. A Nemzetközi doppingellenes szabályzat Tesztelésre és vizsgálatokra vonatkozó nemzetközi szabványa az egész világra kiterjedő doppingellenes program részeként kidolgozott, kötelező nemzetközi szabvány. Kidolgozására az aláíró felekkel, közhatóságokkal és egyéb érintett érdekeltekkel egyeztetve került sor. ⁴⁷ Az egyes nemzeti és nemzetközi sportszervezetek is ezt a szabályrendszert követik, szabályozásuknak vele koherensnek kell lennie. ⁴⁸

A WADA létrejöttének idején, szervezeti formáját tekintve egy svájci jog alapján létrehozott, kanadai

⁴⁵ Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. Jogelméleti Szemle 2005/2 <http://jesz.ajk.elte.hu/tar22.html>

⁴⁶ Kedvesné dr. Kupai Krisztina: Teljesítményfokozás lehetséges és tiltott eszközei. https://eta.bibl.u-szeged.hu/1286/2/tananyag_teljesitmenyfokozas/www.jgypk.hu/tamop13e/tananyag_html/tananyag_teljesitmenyfokozas/index-2.html

⁴⁷ <https://www.wada-ama.org/en> https://www.wada-ama.org/sites/default/files/2023-01/international_standard_ismr_-_abp_update_2023_final_0.pdf

⁴⁸ Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. Jogelméleti Szemle 2005/2 <http://jesz.ajk.elte.hu/tar22.html>

székhelyű alapítvány volt, tehát nem volt nemzetközi jogi jogalany, az általa hozott szabályok nem rendelkeztek kötelező erővel. A doppingolás megakadályozása és a nemzetközileg egységes fellépés érdekében 2005. október 21. napján Párizsban, az UNESCO keretében az aláíró államok megalkották a sportbeli dopping elleni nemzetközi egyezményt (International Convention Against Doping In Sport), mely már kötelezte a részes államokat, ez alapján az UNESCO a WADA-t tette meg nemzetközi doppingellenes ügynökségnek, így az általa kiadott Kódex már jogilag kötelező erővel rendelkezik. Az egyezményt Magyarország a sportbeli dopping elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről szóló 99/2007. (V.8.) Korm. rendelettel hirdette ki.⁴⁹ A WADA és a Nemzetközi Olimpiai Bizottság irányítása alatt végzi tevékenységét a Hungarian Anti- Doping Group (HUNADO, Magyar Antidopping Csoport) is, mely 2007. március 20. napján jött létre és melynek jelenlegi ügyvezető igazgatója dr. Tiszeker Ágnes. A Magyar Antidopping Csoport a doppingellenes tevékenységeket felügyeli, a szervezet szigorúan a WADA kódex és a Doppingellenőrzésekre vonatkozó Nemzetközi Szabvány előírásainak megfelelően végzi a tevékenységét. A HUNADO ezen kívül még a doppingeljárása során a 2021. október 15. napján hatályba lépett a „HUNADO Doppingellenes szabályzatot” is alkalmazza.

Az Európa Tanács 1989. november 16-án bocsátotta ki a mesterséges teljesítményfokozó szerek használata elleni egyezményt (Anti-doping Convention),⁵⁰ melyhez hazánk is csatlakozott. A dopping szabályozásával kapcsolatos kérdések az alábbi nemzetközi sport szövetségek és szervezetek tevékenységében szintén szerepet kapnak:

- NOB (Nemzetközi Olimpiai Bizottság)
- EOC (Európai Olimpiai Bizottság)
- AGFIS (Olimpiai Sportágak Szövetsége)
- ENGSO (Európai Nem Kormányzati Sportszervezetek Szövetsége)
- FISU (Nemzetközi Egyetemi Sportszövetség)
- Egyéb Nemzetközi Sportszövetségek.

⁴⁹ Szemesi Sándor: Nemzetközi és Európai sportjog, Campus Kiadó, Debrecen 2015. 45-46. o.

⁵⁰ Európa Tanács: A mesterséges teljesítményfokozó szerek használata elleni egyezmény Strasbourg 1989.

A nemzeti szintű szervezetek feladata az adott ország jogrendszerébe tartozó doppingtilalmak alkalmazása, végrehajtása és doppingvétség esetén a szankcionálás. Ilyen szervezetek:

- Nemzeti Olimpiai Bizottságok
- Nemzeti Sporthivatalok
- Nemzeti Szövetségeket;
- Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testület
- Megyei Szövetségek
- Sportklubok és egyesületek
- Szakosztályok.

V. Egyes doppingügyek és a változás irányai

Bede Márton sportújságíró a riói olimpiát több szempontból is vízválasztónak tartja az olimpiák sorában. Bede szerint napjainkra egyértelművé vált, hogy az élsport soha nem lesz doppingmentes, ez irreális elvárás. Mivel a hivatalos doppingellenőrzést összességében eredménytelennek tartja, cikkében felsorolja azokat a jegeket, amelyek arra utalnak, hogy a sportoló doppingol. A kiugró eredmény, a gyanúsán sok versenyen való részvétel, a sportoló késői és hirtelen beérése, vagy hirtelen eltűnése egyaránt arra utal, hogy nem tisztességes eszközökkel érte el eredményeit. Egyes sportágak fertőzöttebbek dopping szempontjából (súlyemelés), mások kevésbé (vívás). Ehhez hasonlóan vannak doppingfertőzöttebb országok is (Etiópia, Kenya).⁵¹

Napjainkban egymást érik a doppingolásról szóló hírek. A 2016-os riói olimpián nem indulhatott a román kajak-kenu válogatott, mert a román doppingellenes ügynökség ellenőrzésén meldoniumot (tiltott növekedésserkentő hormon) találtak a kijutó csapat 90%-ánál.⁵²

A közelmúlt nevezetes esetei közül az orosz doppingbotrányt szeretném kiemelni, mely a riói olimpia előtt néhány héttel robbant ki, bár előzményei évekkel korábbra nyúlnak vissza. A WADA illetékes

⁵¹ Bede Márton: A riói olimpia után más szemmel kell néznünk a sportra és a doppingra. <http://tldr.444.hu/2016/08/26/a-rioi-olimpia-utan-mas-szemmel-kell-neznunk-a-sportra-es-a-doppingra>

⁵² A román kajak-kenu válogatott nem mehet Rióba. <https://magyarnemzet.hu/sport-archivum/2016/05/a-roman-kajak-kenu-valogatott-nem-mehet-rioba>

bizottsága már 2015 őszén közölte az Orosz Nemzeti Doppingellenes Szervezet (RUSADA) elleni vádakot, melyek szerint a RUSADA megsértette a nemzetközi doppingügynökség alapszabályát, ezért felfüggesztette tevékenységét. A részletes jelentést a WADA képviselőjében vizsgálatot folytató Richard McLaren kanadai sportjogász terjesztette elő 2016 nyarán. A jelentés szerint a 2014-es, Szocsiban rendezett téli olimpián lényegében államilag irányított és ellenőrzött doppingolás zajlott.

A McLaren jelentés alapját Grigorij Rodcsenkov vallomása képezte, aki 2014-ben az orosz doppingellenőrző labor vezetője volt. Rodcsenkov elmondta, hogy egy tökéletesen működő, titkosszolgálati eszközöket alkalmazó rendszer segítségével látták el teljesítményfokozó szerekkel a sportolókat, azzal a céllal, hogy a téli játékokon minél több érmet szerezzenek.⁵³ ⁵⁴ A lebukás elkerülése érdekében sportolók vizeletmintáit titokban „tisztá” mintákra cserélték, így gondoskodtak róla, hogy egyetlen atléta se bukasson le. A McLaren vizsgálat azt is feltárta, hogy a bizonyítékok eltüntetésében az orosz biztonsági szolgálat is segédkezett. Mivel a moszkvai és a szocsi doppinglaborot az állam felügyelte, a csalás az ő irányításukkal, központilag működött, tehát az orosz sportminisztériumnak is tudnia kellett róla. A rendszert a 2010-es olimpia után kezdték el kiépíteni. A McLaren jelentés megállapította, hogy 2011. és 2015. között Oroszországban, mintegy 30 sportágban legalább 643 esetben alkalmazták a pozitív teszteredmények elleplezését szolgáló tevékenységet, többnyire atléták, illetve súlyemelők doppingolásának elkendőzésére. A WADA jelentés megállapította, hogy több orosz sportoló is doppingszer segítségével szerzett aranyérmet Szocsiban, és valószínűsíthető, hogy a dobogósok közül is legalább 15-en használtak tiltott szereket.⁵⁵

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság ezt követően úgy döntött, hogy az egyes szövetségek kezébe adja a döntést az orosz sportolók olimpiai részvétele kérdésében. A súlyos csalás miatt a Nemzetközi Atlétikai Szövetség kitiltotta az összes orosz atlétát az olimpiáról, így Rióban nem versenyezhetek, a paralimpiai csapatból egyetlen ember sem vehetett részt. Az atlétákhoz hasonlóan a súlyemelők nemzetközi szövetsége is eltiltotta az orosz súlyemelőket a riói indulástól. Az orosz doppinglaborokat bezáratták, az orosz doppingellenőrök nemzetközi versenyen nem végezhetnek munkát, Oroszországtól elvették két világverseny szervezési jogát. A fentiek miatt a Nemzetközi Olimpiai

⁵³ Bede Márton: A riói olimpia után más szemmel kell néznünk a sportra és a doppingra. <http://tldr.444.hu/2016/08/26/a-rioi-olimpia-utan-mas-szemmel-kell-neznunk-a-sportra-es-a-doppingra>

⁵⁴ A KGB cserélte ki az orosz olimpiai bajnokok doppingmintáit. <https://index.hu/sport/2016/05/12/a-kgb-cserelte-ki-az-orosz-olimpiai-bajnok-doppingmintait/>

⁵⁵ A NOB már hat éve tudott az orosz doppingügyekről <https://m4sport.hu/2016/09/08/a-nob-mar-hat-eve-tudott-az-orosz-doppingugyekrol/>

Bizottság (NOB) elrendelte a 2008-as és a 2012-es olimpiai minták újratestelését, és ennek eredményeképpen több orosz sportoló esetében utólag is kimutatták, hogy 2008-ban Pekingben és 2012-ben Londonban is doppingszert használva érte el eredményeit.^{56 57}

Az utólagos vizsgálatok meglepő szituációkat eredményeztek. Zielinski lengyel súlyemelő 2012-ben Londonban 9. helyezést ért el, 2016-ban mégis bronzérmet kapott akkori szerepléséért, mert az előtte végzetek közül hat sportolót is kizártak a mezőnyből tiltott szer használata miatt. Az új olimpiai bajnok az ötödik helyet megszerző, iráni Szeid Mohhamadpur lett, az eredetileg nyolcadik helyezett Kim Min Dzse utólag ezüstérmet kapott. A történet ironikus eleme, hogy a bronzérmessé avanszált Zielinski 2016-ban doppingolás miatt nem versenyezhetett.⁵⁸

Az egyre súlyosbodó doppingprobléma miatt a riói olimpia előtt több szigorítást is bevezetett a WADA. Az ún. sportolói biológiai útlevelemben a sportolók szteroid-adatait, vér-paramétereit, növekedési-hormon szintjét folyamatosan vezetik, ennek segítségével akkor is lebuktathatók a szerhasználók, ha negatív mintát adnak, mert adataik hirtelen megváltozása jelzi a doppingolást. Különösen a szteroid szint árulkodik doppingszer használatáról. A csalás felfedését egy új tesztrendszer (GH-2000 Biomarker) életbe léptetésével is támogatják. A riói olimpián már senki nem használhatott injekciós tűt, (kivéve komoly egészségügyi okot), a vénás injekció pedig egyértelműen tilos lett. A sportolók injekciós tűt sem tarthattak maguknál.⁵⁹

A magyar sportolók kapcsán fontosnak tartom megjegyezni, hogy Hosszú Katinka úszónkat az olimpiai időszakban, egy éven belül 39 alkalommal tesztelték, vizeletvizsgálatoknak, vérvétellel együtt járó (növekedési hormon és biológiai útlevel) tesztelésnek és helyszíni kábítószer ellenőrzésnek egyaránt alávetették, azonban szervezetében doppingnak minősülő szert nem mutattak ki.⁶⁰

⁵⁶ Sebestyén István 2016 <https://www.atv.hu/kulfold/20160730/szocsi-utan-minden-orosz-sportesemeny-megkerdojelezodik>

⁵⁷ A NOB már hat éve tudott az orosz doppingügyekről <https://m4sport.hu/2016/09/08/a-nob-mar-hat-eve-tudott-az-orosz-doppingugyekrol/>

⁵⁸ Rio 2016: érmet kap a doppingoló súlyemelő, mert Londonban 9. lett <https://m.nemzetisport.hu/rio-2016/2016/09/rio-2016-ermet-kap-a-doppingolo-sulyemelo-mert-londonban-9-lett>

⁵⁹ Bucsy Levente 2016. Akinél tű lesz az olimpián az országból is repül <https://magyarnemzet.hu/sport-archivum/2016/04/dopping-akinel-tu-lesz-az-olimpian-az-orszagbol-is-repul>

⁶⁰ Hosszú Katinkát egy év alatt 39 alkalommal tesztelték a doppingellenőrök <https://olimpia2016.24.hu/olimpiai-hirek/2016/08/08/hosszu-katinkat-egy-ev-alatt-39-alkalommal-teszteltek-a-doppingellenorok/>

VI. Összefoglaló gondolatok

Az írásomban a tiltott teljesítményfokozó szerek elleni küzdelem nemzetközi szabályait igyekeztem felmérni. Ehhez fontosnak tartottam alaposan körüljárni a dopping fogalmát, fajtáit és a doppinghasználat történetét, elterjedésének főbb okait, körülményeit. A doppingerek- és módszerek fajtáinak, mibenlétének, sportbeli és élettani hatásainak leírásakor orvostudományi ismereteket kellett segítségül hívni. A teljesítményfokozás iránti motiváció az ókortól kezdve jelen van a sportban, és megállapítható, hogy nemcsak anyagi okok, de történeti, társadalomlélektani és pszichológiai tényezők is közrejátszanak abban, hogy ilyen széles körben elterjedt a doppingerek használata, ezért a teljesítményfokozáshoz köthető történeti és lélektani ismeretek is hasznosnak bizonyultak annak magyarázatára, hogyan is jutottunk el a jelenlegi helyzethez. Amint munkámból kiderül, ebben a folyamatban kiemelkedő szerepet játszott a televízió és más médiák által közvetített reklámpar kifejlődése és ezzel együtt járt az anyagi szemlélet kiterjedése a sport világra.

A dopping mára sajnálatos módon a teljes sportkultúra negatív jelenségévé vált, amellyel szemben az egész társadalom összefogása szükséges, nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt. A doppingellenes küzdelem normatív szabályozása először nemzeti keretek között jött létre, de az 1980-as években már a nemzetközi összefogás is kialakult és egyre erősödött. Ennek oka egyfelől a sport tisztaságának, a fair play elvének megóvása, másfelől a sportolók egészségének és testi épségének védelme. Álláspontom szerint egyik indok sem kevésbé fontos.

A doppingellenes küzdelemben egymással párhuzamosan nyilvánul meg a nemzetközi szervezetek szabályalkotó tevékenysége és a hazai szabályozás. A nemzetközi szervek dokumentumai elsősorban a szabályozási kötelezettséget, az eltérést nem engedő szabályokat és legfőképpen a doppingerek és módszerek használatának tilalmát foglalják magukban, a nemzeti szabályozás pedig ezt az állami kényszer erejével ruházza fel, illetve felépíti a nemzeti doppingellenes tevékenység hazai szervezeteit, megállapítja azok hatásköreit és eljárási szabályait. A sporttörvény ennek keretében nevesíti a dopping általános tilalmát és a sportoló alapvető jogait, kötelességeit, ezen túl a doppingvétségek tényállásainak felsorolása és a részletes szankciók kormányrendeletek szintjén kerültek megfogalmazásra, amint a mindenkor hatályos tilalmi lista is.

A jog mellett azonban társadalom szemléletének alakítását is rendkívül fontosnak tartom. Úgy vélem, ezen a téren még van tennivaló a doppingellenes tevékenység fejlesztésre váró területe, hogy sokkal hatékonyabban és eredményesebben lépjen fel annak érdekében, hogy a következő generáció egyértelmű elutasítással viszonyuljon a tiltott teljesítménynövelő szerek használatához és tudatosan keresse a természetes és egészséges megoldásokat a sportbeli eredményei növelésére.

Felhasznált irodalom

- Bakos Ferenc Idegen szavak és kifejezések szótára. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1989.
- Bérces Viktor: A magyar sport intézménytörténeti fejlődése és igazgatása napjainkig. Jogelméleti Szemle 2013/2.
- Bérces Viktor: Sportjogi alapvetések. Iustum Aequum Salutare PPKE JÁK, jogtudományi folyóirat, 2013/3.
- Robert Berkow (szerk.) MSD Orvosi Kézikönyv. Budapest, Melania Kiadó Kft. 1994.
- Budavári Ágota: Sportpszichológia. Medicina Kiadó, Budapest, 2007.
- Erdősi Zoltán: Sporttörténet. Csanádi Árpád Általános Iskola Középiskola és Pedagógiai Intézet, 2009.
- Fazekas Attila: Sportigazgatási és sportjogi ismeretek. Önkormányzati Minisztérium Sport Szakállamtitkárság megbízásából, Jegyzet, 2009.
- Frenk Róbert: A sport belülről. Sportpropaganda, Budapest, 1983.
- Frenkl Róbert: Győzni minden áron: teljesítménykényszer - gyógyszerfüggés - dopping. Springer Tudományos Kiadó, Budapest, 2000.
- Geipel, Ines: Dopping: a teljesítmény ára. Corvina Kiadó, Budapest. 2009.
- Maróti Egon: Dopping az ókorban? História 2001/1.
- Mihályi Zsolt Apor: Jogalkotás a sportban. Kodifikáció 2012/2
- Nagy Zoltán: A dopping és a büntetőjog. Belügyi Szemle 1993/9
- Nemes András: Jogi és sportjogi ismeretek. Budapest, HVG-ORAC, 2011.
- Pikó Bettina: Kultúra, társadalom és lélektan. PSZI könyvek; Bp. Akadémiai Kiadó, 2003.
- Princzinger Péter: Sportjog I. ELTE Eötvös Kiadó Budapest, 2010.
- Rétsági Erzsébet, H. Ekler Judit, Nádori László Woth Péter, Gáspár Mihály, Gáldi Gábor, Szegnerné Dancs Henriette: Sportelméleti ismeretek. Budapest- Pécs. Dialóg Campus Kiadó, Nordex Kft. 2011.
- Tihanyi András: teljesítményfokozó sporttáplálkozás. Bp. Krea-Fitt Kft. 2012.

Felhasznált Elektronikus irodalom

A felhasznált elektronikus irodalmi hivatkozások mindegyikének utolsó letöltési ideje 2024. január 31. napján történt, így azok tartalma az ezen dátumnak megfelelő állapotot tükrözik.

- Magyar Labdarúgó Szövetség Dopping Szabályzat 1. § a) pont
<http://dokumentumtar.mlsz.hu/file/dokumentumtar/3316/file/dopping-szabalyzat-2012-03-06.pdf>
- Kedvesné dr. Kupai Krisztina: Teljesítményfokozás lehetséges és tiltott eszközei.
https://eta.bibl.u-szeged.hu/1286/2/tananyag_teljesitmenyfokozas/www.igypk.hu/tamop13e/tananyag_html/tananyag_teljesitmenyfokozas/index-2.html
- Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. Jogelméleti Szemle 2005/2 <http://jesz.ajk.elte.hu/tar22.html>
- <https://www.wada-ama.org/en> https://www.wada-ama.org/sites/default/files/2023-09/2024list_en_final_22_september_2023.pdf
- Hunado honlap, Közlemény: Táplálék kiegészítők
https://www.antidopping.hu/Szakmai_anyagok/Kozlemeny-taplalek_kiegeszitok.html
- Magyar Atlétikai Szövetség, <https://atletika.hu/hu/informaciok/2015/tiltolista-valtozas-beres-csepp>
- Magyar Atlétikai Szövetség Új szabályt alkotott az IAAF <https://atletika.hu/en/node/2228>
- Szász Péter 2014: A doppingellenes szabályozás története, avagy az oroszlánszívtől a vérdoppingig <https://arsboni.hu/a-doppingellenes-szabalyozas-tortenete-avagy-az-orozlanszivotol-a-verdoppingig/>

- Tóth Nikolett Ágnes: A tisztességtelen verseny tilalma <http://real.mtak.hu/107482/>
- Dopping az olimpiákon 2012. http://mult-kor.hu/20120801_dopping_az_olimpiakon
- Pincési László: Beteges módon ellopták a gyerekkorunkat
<https://www.origo.hu/sport/egyeni/20130509-beteges-modon-elloptak-a-gyerekkorunkat.html>
- Vanessa, Heggie, Sportsdoping Victorian style.
<https://www.theguardian.com/science/blog/2012/jun/19/sports-doping-victorian-style>
- <https://www.wada-ama.org/en> https://www.wada-ama.org/sites/default/files/2023-01/international_standard_isrm_-_abp_update_2023_final_0.pdf
- Bede Márton: A riói olimpia után más szemmel kell néznünk a sportra és a doppingra. <http://tldr.444.hu/2016/08/26/a-rioi-olimpia-utan-mas-szemmel-kell-neznunk-a-sportra-es-a-doppingra>
- A román kajak-kenu válogatott nem mehet Rióba. <https://magyarnemzet.hu/sport-archivum/2016/05/a-roman-kajak-kenu-valogatott-nem-mehet-rioba>
- A KGB cserélte ki az orosz olimpiai bajnokok doppingmintáit.
https://index.hu/sport/2016/05/12/a_kgb_cserelte_ki_az_orosz_olimpiai_bajnok_doppingmintait/
- A NOB már hat éve tudott az orosz doppingügyekről <https://m4sport.hu/2016/09/08/a-nob-mar-hat-eve-tudott-az-orosz-doppingugyekrol/>
- Sebestyén István 2016 <https://www.atv.hu/kulfold/20160730/szocsi-utan-minden-orosz-sportesemeny-megkerdojelezodik>

- Rio 2016: érmet kap a doppingoló súlyemelő, mert Londonban 9. lett
<https://m.nemzetisport.hu/rio-2016/2016/09/rio-2016-ermet-kap-a-doppingolo-sulyemelo-mert-londonban-9-lett>
- Bucsy Levente 2016. Akinél tú lesz az olimpián az országból is repül
<https://magyarnemzet.hu/sport-archivum/2016/04/dopping-akinel-tu-lesz-az-olimpian-az-orszagbol-is-repul>
- Hosszú Katinkát egy év alatt 39 alkalommal tesztelték a doppingellenőrök
<https://olimpia2016.24.hu/olimpiai-hirek/2016/08/08/hosszu-katinkat-egy-ev-alatt-39-alkalommal-teszteltek-a-doppingellenorok/>

Felhasznált Joganyag

- Magyarország Alaptörvénye
- 1996. évi LXIV tv. a sportról. (hatályon kívül)
- 2000. évi CXLV. tv. a sportról. (hatályon kívül)
- 2004. évi I. tv. a sportról.
- 99/2007. (V.8.) kormányrendelet a sportbeli dopping elleni egyezmény kihirdetéséről
- 43/2011. (III. 23.) kormányrendelet a doppingellenes tevékenység szabályairól (hatályon kívül)
- 363/2021. (VI. 28.) Korm. rendelet a doppingellenes tevékenység szabályairól
- 2012. évi C. törvény a büntető törvénykönyvről
- A HUNADO Doppingellenes szabályzata
- A WADA tesztelésre és vizsgálatra vonatkozó nemzetközi szabványa
- A WADA által kiadott nemzetközi doppingszerek és módszerek tiltó listája